

7x23.1.

"86/3

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

Nagy László Lázár metszete X2

A címlapon Vertel József metszete C1

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE XV. ÉVF. 3 SZÁM
SZERKESZTŐ: DR. ARATÓ ANTAL, A KIADÁSÉRT FELEL: DR. VIDA KLÁRA K.B.K. TITKÁR

TARTALOM

König Róbert: Néhány gondolat az 1986. évi utrechti Ex Libris Kongresszus kapcsán

Dr. Soós Imre: Vertel József kisgrafikái

Dr. Drahos István: Szentés város őrzi Drahos István grafikusművész emlékét

KIÁLLÍTÁSOK

Kiállítás Tóthpál István gyűjteményéből – Dr. Szij Rezső megnyitóbeszéde

MŰHELY

Dr. Semsey Andor: A XVI–XIX. század magyar ex libris-művészete. 2. rész

Sz. Kürti Katalin: Vadász Endre kisgrafikai alkotásjegyzéke

Bemutatkozik Makovecz Benjamin

HÍREK

KÖNYVESPOLC

A kaukázusi köztársaságok könyvjegyei, Menyhárt József ex librisei,
Művészek és művészet az ex libriseken

LAPSZEMLE

Szerkeszti: Dr. Soós Imre

**Néhány gondolat az 1986. évi
utrechtli Ex Libris Kongresszus kapcsán**

Ez év nyarán 1986. aug. 6-tól 9-ig tartották Utrechtben a szokásos két évenként megrendezésre kerülő ex libris kongresszust.

Az előzetesen megküldött programjegyzék alapján ez a találkozó rendkívül eseménydúsnak ígérkezett.

Íme az angol nyelven megküldött programjegyzék lényege magyarra fordítva:

Augusztus 6. Délelőtt 10 órától nyitva a kongresszus irodája. A résztvevők megérkezése, ismerkedés, csere. Délután látogatás az Állami Éremhivatalba, ott a numizmatikai ex libris-kiállítás megtekintése. Este ünnepélyes megnyitó és büfé a Buurkerk-ben. Ebben a most restaurált, középkori templomban kapott helyet a modern zene múzeuma. Itt nyitják meg a legutóbbi kongresszus óta készült ex librisek kiállítását; ekkor mód nyílik a múzeum megtekintésére is.

Augusztus 7. Délelőtt előadások, vita a Nikolas templomban. Utána a Zentral Museumban kiállítás nyílik régi holland ex librisekből. A nap további részében ismerkedés, csere. Este a FISAE összejövetele.

Augusztus 8. Egésznapos kirándulás a „Hoge Veluwe” parkba, az ott látható világhírű Kröller-Müller Múzeum megtekintésére. Visszaérkezés 18 órakor, utána találkozó, csere.

Augusztus 9. Reggeltől délutánig csere. Este záróvacsora a Vásár Beatrix-épületében.

DAI LIBRI DI

M. FELISATTI

Giuseppe Mirabella metszetei X2

**DAI LIBRI DI
RELIGIONE**

G. MODONESI

A Szegedi Express Iroda a helyi csoport jóvoltából speciális autóbusz utat szervezett, hogy a magyar gyűjtők egy kis csoportja részt vehessen a kongresszus munkájában. A találkozó egyik leglényegesebb részének a Buurkerk-ben megrendezett nemzetközi ex libris kiállítás megtekintését tartottam. Ez adott meggyőző keresztmetszetet arról, hol tart ma a világ színvonalban, igényben és lehetőségben a munka kvalitásos továbbfolytatásában. A kiállított anyag arról tanúskodott, hogy jelentős mennyiségben – mondhatni túltermelésben – találhatók ma is szakmailag közepes, szokványos lapok, amit az idő túlhaladott már.

Mivel nemzetenként csoportosították a kiállított anyagot, így elég teljes képet kaphattunk egyes országok jelenlegi helyzetéről.

Nagy öröm és meglepetés volt a lengyel grafikusok által készített lapok minőségbeli kiugrása. Egészen más szemléletet, kompozíciós készséget és ízlést jelentettek, mint az átlag. Igényességet, szakma iránti tiszteletet és harmóniát mutattak ezek az ex librisek. Számomra leglényegesebb tanulságuk a lapok grafikai telítettsége, a szöveg alárendelése a mondanivalónak. Ez kell legyen a leglényegesebb eleme a továbblépésnek. Ne csak, vagy ne csupán ex libris legyen a kisgrafika-gyűjtés célja. Minőséget kell teremteni és megtartani a további esztendőkből, hogy életképes maradjon ez a műfaj, hogy legyenek folytatói a megteremtett hagyománynak. Semsey Andor igényességét kell továbbvinni a XX. század utolsó harmadának elvárásai szerint.

Ki kell terjeszteni a gyűjtést színvonalas kisgrafikára és nagyméretű grafikára is. Magyarország gazdag hagyományokban és alkotóerőben egyaránt. Jó lenne, ha újra egymásra találna gyűjtő és alkotó. Egymást gazdagítanánk így műveltségben, értelmes egymásrautaltságban.

Ez volt tehát a kongresszus legfőbb tanulsága. A jó érzést is az adta, hogy Közép-Európa ex librisei nemzetközi összehasonlításban magas szintet képviseltek. Lengyelország mellett Csehszlovákia és Magyarország anyaga volt az, amely legjobban megfelelt a műfaj korszerű törekvéseinek.

Kár, hogy a hazai szűk valutakeret sokak számára kevésnek bizonyult a részvételt jelentő 200 holland forint befizetéséhez.

Így a szervezett út eléggé általános turistaúttá vált, mivel az utrechti rendezők emiatt nem fogadták a kiutazott magyar delegáció több tagját.

A beszámoló elején ismertetett program így számunkra nagyrészt csupán sóvárgás maradt. S a csoportos utak tipikus velejárójaként az járt legroszszabbul, aki a meghirdetett részvételi díjat előzőleg már befizette.

Nem szabad a továbbiakban megfelelő háttérfeltételek nélkül utat indítani olyan kongresszusra, hol a szálnalmas szegény rokon szerepében csupán külső szemlélőként asszisztáljuk végig az eseményeket.

Így az országról alkottatunk olyan képet, amit nem szeretnénk valóságnak elfogadni.

VERTEL JÓZSEF KISGRAFIKAI

A magyar grafika 20. századi történetében megkülönböztetett hely illeti meg Vertel Józsefet. Neve először a bélyegművészetben vált ismertté, ezeket az alkotásait itthon és külföldön megérdemelt siker kísérte. Napjainkban a világ legkiválóbb bélyegtervező művészei között tartják számon. Életútja során a bélyegeket végigkísérték az ex librisek is, a kétféle tevékenység mintegy kiegészítve, kölcsönösen gazdagítva egymást. Kisgrafikáiról régóta nem esett szó lapunkban. A Kisgrafikai Értesítő 1967. decemberi számában Galambos Ferenc foglalkozott munkásságával, majd az 1969-ben kiadott jubileumi évkönyvünkben Réthy István méltatta az akkor még mintegy 40 darabra tehető kisgrafikai lapjait. Cikkünk tehát hiányt pótol, amikor a művésznek az utóbbi két évtizedben készült ex libriseit számbaveszi, közülük néhányat képben is bemutatva.

Vertel József 1922-ben született a Dunakanyar nagymúltú községében, Dömösön. A középiskola után az Iparrajziskola növendéke lesz. Hazánk felszabadulása után elvégzi a Képzőművészeti Főiskolát, ahol rajztanári oklevelet szerez. Tanárkodása idején, 1949-ben értesül a Lánchíd újjáépítésének emlékére kiírt országos bélyegpályázatról. Tervével elnyerte az első díjat s ez a siker az évtizedek óta tartó bélyeggrafikusi pálya nyitánya lett. 1950-től 1970-ig a Pénzjegynyomda grafikusművésze volt s olyan bélyegeket alkotott, mint az 1958-as légipostai sorozat, vagy az 1959-es lepkesor. Az 1953-ban készült Népstadion-sorozat egyik bélyege az olasz Bonacossa-díjat nyerte el, mint az úszósport legszebb bélyege. További nagyszámú díjának felsorolását nem folytathatjuk, azonban feltétlenül meg kell említeni, hogy Vertel bélyegei hét alkalommal nyerték el az év legszebb bélyege címet. A legutóbbi ilyen díjazott műve az Európai Kulturális Fórum alkalmából kiadott bélyegblokkja volt. Bélyegtervezői tevékenységét ma is töretlen lendülettel folytatja, 1970 után már mint „szabad úszó”. Eddig mintegy 500 magyar és 200 külföldi bélyeget tervezett, az utóbbiak Algéria, Csád, Equador, Libanon, Mongólia, Szíria részére készültek.

A művész nézete szerint a bélyeg a kibocsátó nemzet névjegykártyája. Ez a parányi papírdarab képet ad az országról, elárulva, milyen annak technikai felkészültsége is. Ezért bélyegein önálló, nemzeti stílus megteremtésén fáradozik, a mondanivaló tömör, szinte jelképszerű megfogalmazásával. A legsikeresebb alkotásai közé sorolja* az 1961-ben megjelent Budapest-panoráma sorozatot, melynek négy összefüggő, egymás melletti bélyegén a főváros teljes látképe bontakozik ki a látványt fenségesen összekötő Dunával. Ide számítja a Dunakanyar négy városát: Esztergomot, Szentendrét, Vácot és Visegrádot bemutató sorozatát és a Visegrád Mátyás-korabeli látképét meg-

*Lásd: Szalóki Szabolcs riportja, Fáklya, 1986. VI. 1.

Vertel József metszete C1

Vertel J.

jelenítő blokkját is. Ez utóbbi megjelenése után szintén elnyerte az év leg-szebb bélyege címet. Sportbélyegeivel Helsinki óta úgyszólván minden olim-pia alkalmával szerepelt és ő alkotta meg az első magyar úrhajós bélyeget is. Legnagyobb nemzetközi sikereit az Egyesült Nemzetek Szervezete részére készített bélyegeivel érte el. 1967-ben a New York-i ENSZ palota stilizált ábrázolását tartalmazó bélyegével nyert első díjat. A következő évben a ki-írás szerint a tanácskozóteremnek kellett a bélyegen szerepelnie. Ez alka-lommal művésznk egy 3. díj mellett az első díjat is megszerezte. 1978-ban a bécsi Donaupark épületsorozatját bemutató bélyegével nyert szintén első díjat. Mindhárom díjnyertes alkotása azóta bekerült a nemzetközi bélyeg-forgalomba és a világ összes bélyegkatalógusába.

Amíg bélyegalkotásainak számáról és időrendjéről – főként az említett szakkatalógusok jóvoltából – pontos adatok állnak a kutatók rendelkezé-sére, addig kisgrafikai alkotásainak mennyisége körül jelenleg még meglege-tős bizonytalanság tapasztalható. A művész saját bevallása szerint ezekről a munkáiról feljegyzést nem készített, így alkotásjegyzéke sincs. Ennek ösz-szeállítása bárki számára igen szép feladat lesz, hiszen ex libriseinek számba-vétele során is remekművekkel találkozhat majd.

— Első alkalmi grafikáját 1950-ben készítette. A lap gyümölcskosarat tartó nőt ábrázol és rézmetszet-technikával készült. A lapon még a bankjegyek stílusa érvényesül, ez nyilvánvalóan akkori főfoglalkozásának hatása volt. A későbbiek során elhagyta ezt a hagyományos stílust és a mintegy 70 da-rabot kitevő kisgrafikai alkotását áttekintve, azokon – a bélyegeken is ta-pasztalt – szuverén világgal találkozhatunk.

Kisgrafikáinak témaválasztása gyakran azonos a bélyegekével. Így lapjain igen sokszor szerepelnek műemlékeink. Alma Petz osztrák gyűjtő részére készült ex librisén például a Lánchíd, 1970-es újevi üdvözlőlapján a Parla-ment, az ezeréves Esztergomot köszöntő alkalmi grafikáján pedig az ottani

18

Bazilika látható. Ezeket az építészeti emlékeket minden aprólékos részlettől mentesen, szinte a kontúrra egyszerűsítve metszi a rézlemezbe, egy-egy lapon gyakran a városra jellemző épületek montázs-szerű összekomponálásával. Amikor elvont téma, pl. a zene megjelenítésére vállalkozik, ott is a valóság elemeiből indul ki. Így Kadosa Árpád könyvjegyén három hangszer mesteri elhelyezésével teremt hangulatot. Vertel József azok közé a magyar művészek közé tartozik, akik az újévi lapok készítésének nemes hagyományait napjainkban is folytatják. Így évről-évre megörvendezteti barátait ilyen rézmetszetekkel; ezeken gyakran megjelenik a bélyeg is, mintegy visszacsatolásként a két grafikai műfaj területe között.

Ex libriseinek tulajdonosai között számos, neves külföldi gyűjtőt találunk, Mantero-tól Rhebergenig, akik lapjainak cseréjével a magyar kisgrafika jó hírnevét erősítik. (Erre annál is inkább szükség van, mert az utóbbi időben

720120

Vertel József metszete C1

vertel

Vertel József metszete C1

vertel

Vertel József metszete C1

vertel

Vertel József metszete C1

Vertel József metszete C1

hazánkból kiáramló sok dilettáns lap bizony eléggé besározta kisgrafikánk korábban kiérdemelt tekintélyét!)

Lapjainak technikai oldala igen könnyen körüljárható: Vertel József kisgrafikai kizárólag rézmetszet technikával készülnek. Ezeken a szinte mértani pontosságú kompozíció fölényesen biztos vonalvezetéssel alakul. Lapjain nincs egyetlen pongyolán odavetett vonal sem, így munkái hallatlan rendet, tisztaságot, összeszedettséget sugároznak. Alkalmi grafikái, ex librisei az alkotó magas intellektusáról tanúskodnak, így ezek a kisgrafika ünnepnapjait jelentik.

Mikor a vele készült számos riport során egy alkalommal az egyik újságíró megkérdezte tőle, melyik alkotását tekinti legkedvesebb munkájának, Vertel József a reá jellemző szerénységgel azt válaszolta, reméli, hogy az még csak ezután fog megszületni. Lapunk hasábjain Vertel Józsefnek a jövőre tekintve az eddigiekhez hasonló, sok „kedves” munkát kívánunk, hiszen a „legkedvesebb” megalkotásához még valóban bőven van ereje és ideje.

Dr. Soós Imre

Vertel József metszete C1

Vertel József metszete C1

SZENTES VÁROS ŐRZI DRAHOS ISTVÁN GRAFIKUSMŰVÉSZ EMLÉKÉT

Drahos István grafikusművész 1930-ban telepedett le végleg Szentesen. A városhoz kötötte rajztanári működése is. Az iparostanonc iskolában szabadkézi rajzot és szakrajzokat tanított, a gimnáziumban egy ideig művészettörténetet, általános iskolában rajzot.

A város tanácsa művészi és pedagógiai munkáját a Munka Érdemrenddel ismerte el, halála után utcát nevezett el róla. A Koszta József Múzeum emlékszobát rendezett be alkotásaiból és műtermének tárgyaiból. (A Szentesre látogató most ne keresse az emlékszobát, végleges helyét egy jelenlegi felújításra váró épületben jelölték ki.) 1985-ben, a művész születésének 90. évfordulóján életéről és munkásságáról alkalmi kiállítás nyílt a városban, és emléktáblát lepleztek le annak az iskolaépületnek a homlokzatán, amelyben 21 éven át tanított.

1985-ben jelent meg a „Szentes, városismertető útikönyv” Szabó Róbert tollából és szerkesztésében a Szentes Városi Tanács V. B. művelődési osztálya kiadásában. A könyv a következőket írja Drahos Istvánról:

„A kórházzal szemben a Sima Ferenc utca kis beszögellésének egyik házában élt és alkotott Drahos István (1895–1968) az európai hírnévű grafikus és fametsző művész.

Elsősorban ex librisei és illusztrációi szereztek számára elismerést. Illusztrációt készített például Sadoveanu *Medveszem* és Thomas Mann *A törvény* című könyvéhez. Bélyeget is tervezett. Számos hazai és külföldi kiállításon nagy sikerrel szerepelt. . .

Drahos István Budapesten járt művészeti főiskolába, majd a 30-as évek elejétől haláláig szinte megszakítás nélkül Szentesen alkotott. A második világháború éveiben sok munkája megsemmisült, ugyanígy grafikai, fametsző szerszámai is károkat szenvedtek. Ötvenéves korában mindent újra kellett kezdenie és ehhez az erőt törekeny lényéből nem is sejthető kitartása és művészi hite adta. Voltak időszakok, amikor a hazai művészetkritika elfeledkezett róla, de ettől nem Drahos István, hanem a közvélemény lett szegényebb. Rendkívüli termékenységgel és egyéni változatossággal készítette ex libriseit. A vonal kifejező erejét olyan magas fokra emelte, amellyel a fametszésben csak ritka tehetségek dicsekedhetnek. A fametszet kis felületén kivételesen sokat tudott kifejezni. A drámai hangot éppen úgy, mint a lírai ellágyulást és a napsütéses humort. Realista művész lévén olyan sokféle témában alkotott, mint amilyen sokarcú maga a valóság. Drahos István a magyar kisgrafika nagy alakja, munkássága kitörülhetetlen és szerves része a XX. századi magyar művészetnek. Gyűjteményes hagyatékát a Koszta Múzeum gondozza és állandó kiállítási termében láthatók majd kisgrafikai és festményei. Legjelesebb munkáiból való gyűjteményt a felesége, akit népművészként ismertek, ajánlotta fel a városnak."

Dr. Drahos István

Drahos István metszetei X2

KIÁLLÍTÁS TÓTHPÁL ISTVÁN GYŰJTEMÉNYÉBŐL

A keszthelyi Helikon Kastélymúzeum adott otthont körünk tagjának, Tóthpál Istvánnak a gyűjteményéből a Budapesti Művészetbarátok Körének közreműködésével szervezett *Magyar grafikusok a világban* című ex libris kiállításnak. Az 1986. máj. 3-i megnyitó ünnepség vendégeit dr. Czoma László múzeumigazgató köszöntötte, majd Béres Ferenc énekművész, Lipcsei Edit dalénekes és Hegedüs Valér orgona- és zongoraművész adott rövid műsort. Ezt követően dr. Szij Rezső művészettörténész nyitotta meg a kiállítást, amelyen 44 művész kisgrafikáit tekintették meg az érdeklődők. Erre az alkalomra jelent meg a gyűjtő kiadásában az *Ex librisek Tóthpál István gyűjteményéből* című füzet, amelynek bevezetőjét szintén dr. Szij Rezső írta. A kiadvány – egy kivételével – Tóthpál István vagy felesége számára készült 25 ex librist mutat be.

A tárlat nemcsak azért érdemel különös figyelmet, mert méltó körülmények között – a nyári idegenforgalom lehetőségeit is kihasználva – népszerűsítette az ex librist, hanem azért is mert kiváló példát nyújt arra, hogy az elhivatott, szorgalmas gyűjtőmunka miként szolgálhat közösségi érdekeket. Többek között erről is szólt kiállítási megnyitó beszédében dr. Szij Rezső. A következőkben ebből közlünk részleteket.

Tisztelt megjelentek! Nem akármilyen kiállító műbarátnak és nem akármilyen kiállításnak vagyunk megnyitó vendégei. Egy ismert fegyvergyűjtő mutatkozik be olyan oldaláról, amely a humán műveltségéről és nem a harcokat, háborúkat idéző gyűjteményéről továbbít ismereteket.

Az ex libris gyűjtő Tóthpál István mutatkozik most be a gyűjteményéből válogatott néhány művészi lappal, olyanokkal, amelyek elvezetnek bennünket az irodalom, a zene, a költészet és nem folytatom még, hogy hányféle múzsa birodalmába. Tóthpál István csak 1978 óta foglalkozik ex libris gyűjtéssel, de ez alatt a pár év alatt több mint 4000 lapból álló gyűjteményt mondhat magának. Mit bizonyít ez? Azt az igazságot, hogy a gyűjtés mindenekelőtt nem pénz, hanem lélek kérdése; a szív, az érdeklődés a gyűjtés nagy mozgatója.

Nagy és korunk által egyre jobban bizonyított igazság az, hogy a kultúra azé, aki igényli.

A belülről fakadó igény készítette Tóthpál Istvánt is az alkalmi grafikák és az ex librisek gyűjtésére. Ennek köszönhető ez a kiállítás ebben a nagy értékeket őrző múzeumban, ahol első ízben találkozhat a közönség a művészetek „benjaminjának” bemutatásával. A „benjámín” elnevezés nem szótévesztés, azt jelenti, hogy az ex librisek a legjobb bizonyítékok arra, hogy a művészi értékek nem méterrel mérendők: egy-egy tenyérnyi rajz is több művészi értéket hordhat magában, mint egy több négyzetméteres olaj- vagy egyéb technikájú festmény.

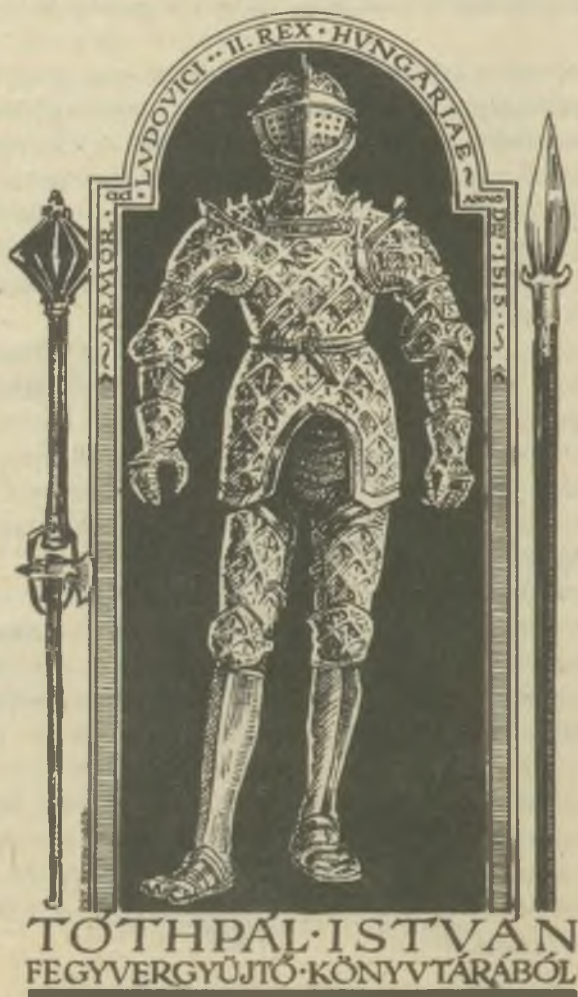
Ez nyilván szokatlanul hangozhat sokak előtt, de ez az igazság, melyet tudomásul kell venni még akkor is, ha sokan vitatják, hivatkozva a valódi művészi értékekre. Figyeljék meg, hogy egy-egy lapon mennyi szépség található, a fekete-fehér foltok, vonalak hogyan oszlanak meg a képmezőn! Van egy mondása a magyar népnek: „Kis helyen, sok jó elfér.” Ez jellemző az ex librisekre is: a művésznek kis felületen kell megmutatnia, mit tud mind gondolatilag, mind pedig technikailag kifejezni.

Az előbb azt mondtam, hogy a kisgrafika gyűjtéséhez nem annyira pénz, hanem belső igény szükségeltetik elsősorban. Hogy kinek mihez húz a szíve, milyen művészetek felé hajtja az érdeklődése, igénye — azt elsősorban a lélek, az otthon belénklántált igény, melyet magunkban dédelgetünk, határozza meg. Jó példa erre a gyűjtő, a kiállító Tóthpál István személye, aki Brassó városában látta meg a napvilágot s dolgozott iparosként Erdélyben, Bukarestben, majd Budapesten. Nem véletlen, hogy hozzá legközelebb az erdélyi művészek, azok lapjai állnak, akik visszaidézik a gyermek- és ifjúkorának csodálatos tájait, hangulatait. Am, mint igazi műgyűjtő, sikeres kapcsolatot épített ki a világ más tájain élő művészekkel is: ezt számos nevére készült könyvjegy bizonyítja. . .

Ez a kiállítás néhány további igazság bizonyítására is alkalmas. Példázza előttünk mindenképp azt, hogy a különböző felfogású, hitvallású művészek művei milyen békességben férnek meg egymás mellett. A különböző stílusok nem egymással ellentétben, hanem egymást kölcsönösen tisztelve sorakoznak a táblákon. Nem torzsalkodnak az érvényesülésért, mindegyik önmagát, a maga sajátos világát adja. . .

De más vonatkozásban is a békés egymás mellett élés bizonyítéka ez a kiállítás. Különböző országokban élő alkotók itt nyújtanak egymásnak kezet, közöttük a romániai magyar művész mellett megtaláljuk a jugoszlávait vagy az izraelit éppúgy, mint az amerikaiakat. Ez a kiállítás is mutatja, hogy a népek barátságát, a békesség szellemét így is lehet és így is kell szolgálni. . .

Dr. Szij Rezső

A XVIII. században már megszorodik az ex librisek száma. Ezek közül nagyon sok egyházi személyek tulajdonát képezi. Kialakult egy jellemző forma: ovális kompozíció, középen egyházi jelvényekkel ellátott címer, alatta kör alakban a tulajdonos címei több sorban. Ez a típus Nagyszombatban alakult ki, ahol többször is kiadtak egy nagyméretű rézmetszetes naptárt az egyházmegye kanonokjainak ex libriseivel. Az eredeti lemezek nagy részét az esztergomi főszékesegyházi könyvtár őrzi.

Legrégibb ex libriseink Németországban készültek – eltekintve a bártfaitól, ami eredetileg nem is ex libris volt –, később bécsi mesterek dolgoztak magyar megrendelők részére. Így Klimó György pécsi püspökét is a bécsi Thomas BOHACZ készítette. A Klimó-könyvtár nagynevű alapítójának könyvjegyét öt változatban ismerjük. Ezeket Boda Miklós ismertette a pécsi egyetemi könyvtár jubileumi évkönyvében. Az egyik változat készítője minden valószínűség szerint a Budán működő Binder János Fülöp, a legszebb magyar ex libris, a budai egyetem könyvjegyének művésze. Binder egyébként sokat dolgozott a pécsi egyházmegye részére. A pécsi káptalan könyvjegyként használt pecsétraját nevével is jelezte. Azonos metszőtechnikájú, tehát feltehetően az ő kezéből került ki a jakabhegyi remeték könyvjegye is. Klimó elődjének, Berényi Zsigmond püspöknek ex librise külön helyet foglal el a magyar ex libris történetében: a rézmetszetű címert szedett szöveg körírti, feltüntetve a könyv beszerzési évét. Arady Kálmán már feljegyezte disszertációjában, hogy a metszet 1721-től 1747-ig minden évszámmal megvan. Pécsi vonatkozású még Fonyó Sándor kanonok két változatban ismeretes könyvjegye.

Binder János Fülöpön kívül a XVIII. században már több magyarországi rézmetszőt ismerünk, aki ex libriseket készített. Zeller Sebestyén Amadé László költő ex librisét három változatban készítette el. Pálffy Lipót gróf ex librisét, valamint Forgách Miklós remekbekészült lapját szintén ő készítette. Az orosházi származású Czetter Sámuel személyében egy olyan grafikus is jelentkezik, akinek hírneve túljutott a határainkon. A rézmetszést a bécsi akadémián tanulta. Kazinczy, akivel már tanuló korában kapcsolatban volt, arra kérte, hogy változtassa meg németes hangzású nevét. Czetter ragaszkodott családi nevéhez, de minden esetben hozzátette a „Hungarus” vagy „Orosháziensis”, alkalmanként az „Orosházfi” jelzőt. 1809-ben az orosz cári udvarhoz került. Halálozási évét nem ismerjük, állítólag visszaköltözött Pestre. Ő készítette az első és egyben legszebb női ex librist Teleki Sámuelné Bethlen Zsuzsanna részére. A kettős címert virágfűzér és jelmondat veszi körül: „Az Úr gondot visel.” Kolozsvárott

Nagy Sámuel ottani rajztanár metszett ex libriseket is, így Teleki Sámuelét, a nagyhírű Teleki-téka alapítóját.

Az ismeretlen XVIII. századi rézmetszők kezéből is kerültek ki szép lapok, így Szvetics Ignácé, amely arányos kompozíciójával, könnyed ornamentikájával és szép betűivel kiemelkedik a szokványos címeres ex librisek közül. A pesti Pálosok könyvjegye azért is érdemel említést, mert a könyvtáruk később mint a budapesti szeminárium könyvtára működött. A könyvtár ma is ennek a szép könyvjegynek az 1911-ben készült dombornyomású változatát használja, más szöveggel.

Már a XVI. századból ismerünk nyomdai szedéssel előállított könyvjegyeket, eleinte minden dísz nélkül, később úgynevezett nyomdai cifrákkal kerekrevezve. Ezeknél az esztétikai szempont rendszerint háttérbe szorul, bár egyik-másik igazi „mesterszedő” munka. Tudósok, orvosok könyveiben találjuk a legtöbb ilyen lapot.

A debreceni kollégium rézmetsző diákjaival sokat foglalkozott már a szakirodalom. Elsősorban nem művészi, hanem gyakorlati cél vezette őket: az oktatáshoz szükséges atlaszokat és tankönyvillusztrációkat metszettek rézbe. Bár nem tudjuk bizonyítani, feltehetően az ő kezükből kerültek ki a régi debreceni ex librisek, közöttük a kollégiumi könyvtár egyszerűségében is artisztikus magyar szövegű könyvjegye, melynek rézlemeze is megvan a kollégiumi könyvtárban. Nagy Gábor debreceni ügyvéd címerpajzsba foglalt monogrammos ex librise is talán valamelyik rézmetsző diák műve. Az évszámnak csak a két első jegye van kimetszve: 18. . Feltétlenül 1811 után készült, ugyanis ebben az évben Debrecen nagy részével együtt Nagy Gábor könyvtára is a tűz martalékává lett. Kazinczy Ferenc így ír erről Nagy Gáborhoz írt epistolájában:

Az a rettentő tűz, melly Debrecennek

Öt nyolcadát lángja alá boritá,

Földiglen égetett le téged is

.....

Hamv lőn könyvtárad is, s a mit belé

Didot, Bodoni, s Baskerville adának.

Nagy Gábor értékes kéziratai és könyvei helyett ügyfeleinek iratait igyekezett megmenteni, melyek az ő becsületére voltak bízva. A pusztulás után talpra tudott állni, újra kezdte a gyűjtést; beszédes dokumentuma ennek az említett könyvjegy.

Az ismertetett könyvjegyek egy részével már átjutottunk a XIX. század első évtizedeibe. A századforduló egyik érdekes darabja Skuvlics Imrének, Kisfaludy Sándor ifjúkori barátjának és bizalmasának könyvjegye. Az egyszerű, fekvő ovális lapon a könyv sorszámanak is hagyott helyet a metsző. Az egyik példányon az 1048 sorszám olvasható. Eszerint egy dunántúli kis-

nemes könyvtára jóval több mint ezer kötetből is állhatott. Ebből is láthatjuk, hogy egy könyvjegy fontos információk forrása lehet.

A XIX. század közepén megjelenik a litográfia, majd a század végén a klisé, először a vonalas, majd a raszteres, az ún. autotíпия. Szép litografált lap Almási Balogh Pálnak, Széchenyi házi orvosának ex librise. A hazai és nemzetközi gyakorlat az 1900 előtti ex libriseket tekinti régieknek. Ettől az időponttól kezdve megszorodik az ex libris-termés, túlnyomó többségben ismerjük alkotóikat is és a lapokat már nem tulajdonosaik, hanem készítőik neve szerint tartják nyilván. A régi magyar ex librisek legnagyobb gyűjteményét az Országos Széchényi Könyvtár őrzi, katalógusát Nyireő István professzor állította össze. Ez a katalógus 1098 tételt tartalmaz. A régi magyar ex librisekkel foglalkozott Dr. Arady Kálmán is, aki művészettörténész-doktori disszertációját ebből a témából választotta.

Befejezésül még csak annyit, hogy a régi magyar ex librisek feldolgozása korántsem történt meg. Egyelőre túlzás lenne Nyireő professzor álmáról, a régi magyar könyvjegyek monográfiájáról beszélni, ehelyett egy minden tekintetben szakszerű, kritikával összeállított katalógus lenne az első állomás. Ebben a munkában részt kellene vállalnia minden gyűjtőnek, közülük is elsősorban a könyvtárosoknak. Mivel Pécs kiemelt helyet foglal el a régi magyar ex librisek történetében, szép feladat lenne a pécsi vonatkozású régi lapok feldolgozása is. Ne feledjük el, hogy az idő múlása mindig nehezebbé teszi a kutatás munkáját, de ha sikerülne tető alá hozni az említett katalógust, annak alapján már könnyen meg lehetne írni a monográfiát!

Dr. Semsey Andor

VADÁSZ ENDRE KISGRAFIKÁI

VADÁSZ ENDRE (1901–1944) élete és kisgrafikai tevékenysége ismeretes a gyűjtők körében. Legutóbb, a KBK 1969-es évkönyvében Galambos Ferenc, 1974-ben pedig a KISGRAFIKA 3. számában Tóth Ervin emlékezett meg munkásságáról. Korábban Soó Rezső, Rosner Károly és mások méltatták lapjait.

1971-ben a szegedi Móra Ferenc Múzeum, 1976-ban a debreceni Déri Múzeum, 1982-ben a Magyar Nemzeti Galéria a Déri Múzeummal közösen rendezte meg emlékkiállítását, amelyen szerepeltek ex librisei is. 1976-ban készült a Magyar Televízió Vadász Endre portréfilmje.

Kisgrafikai oeuvre-listáját Soó Rezső (1935-ben és 1936-ban), Lusztig István (1935-ben, német nyelven), Varga Nándor Lajos (1945-ben) adta ki. A debreceni Déri Múzeum 1978-as évkönyve közölte a Sz. Kürti Katalin által összeállított alkotásjegyzékét, melyet részletes életrajz és az életmű összefoglalása kísért. Az itt közölt kisgrafikai alkotásjegyzék az 1978-as lista átdolgozott változata, melyben már az alkotások nemzetközi műfaj-jelzése szerepel. A lap terjedelme miatt az alkotásjegyzéket három részletben közöljük. Ennek befejeztével a Vadász Endrére vonatkozó irodalom megjelentetését is tervezzük.

Sz. Kürti Katalin

Op. 2.

VADÁSZ ENDRE KISGRAFIKAI ALKOTÁSJEGYZÉKE (1. rész)

Szám nélk.: <i>Ex libris Körössi Mária</i> (Könyvekből lépcső, antik csarnok)	C3	80 x 60 mm
1921–22		
Sz.n.: <i>Ex libris Buday Baba</i> (oszlopcsarnok apró alakkal)	C3	50 x 43 mm
Sz.n.: <i>Ex libris Bartos Lilly</i> (zongorázó lány, mögötte figurákkal díszített üveglablak)	C3	77 x 45 mm
1922		
1. <i>Ex libris dr. Fischer Marcel</i> (Beethoven a zongoránál, mögötte halál)	C3	80 x 115 mm
Sz. n.: <i>Neu Ernő</i> (szobrász és Vénusz szobor)	C3	80 x 50 mm
1924		
2. Név nélkül (vízhordó, hegyvidéki táj) 1926-tól <i>Ex libris dr. Lustig István</i>	C3	115 x 180 mm
3. Név nélkül (hegyi város) később <i>Ex libris Reisinger Jenő</i>	C3	164 x 158 mm
Sz. n.: <i>Ex libris dr. Gergely Jenő MDMXXIV</i> (Holbein-portré másolata)	P1	130 x 100 mm
1925		
4. <i>Erzsébet könyve</i> (ágyban olvasó nő)	C3	64 x 102 mm
5. Név nélkül (tanya, fák) később <i>Ex libris Déry Ernőné</i>	C3	68 x 118 mm
1926		
6. Név nélkül (magyar falu részlete) később <i>Ex libris prof. de Soó</i>	C3	118 x 124 mm
7. <i>Ex libris Kolozs Lajos</i> (fadöntők) azonos a 13. sz. alattival	C3	89 x 110 mm
8. <i>Ex libris Kolozs Lajos</i> (favágók) azonos a 14. sz. alattival	C3	89 x 115 mm
1927		
9. <i>Ex libris dr. Lusztig István</i> (ópiumszívó) (klisében is)	C3	75 x 90 mm
10. <i>Ex libris dr. Lusztig István</i> (Bábel tornya)	P1	118 x 80 mm
1928		
11. Név nélkül (<i>Arno part</i>) később <i>Ex libris prof. R. de Soó</i>	C3	78 x 136 mm
1929		
12. <i>Ex libris Györgyi</i> (nő pizsamában)	C3	58 x 100 mm
1932		
13. <i>Ex libris Kolozs Lajos</i> a 7. sz. levonata!	C3	89 x 110 mm
14. <i>Ex libris Kolozs Lajos</i> a 8. sz. levonata!	C3	89 x 115 mm

1933

15. <i>Ex libris dr. Lustig István</i> (halász, paragrafussal hálójában)	X3	98 x 78 mm
16. <i>Reisinger Jenő</i> – vizitkártya (madarak)	X2	60 x 75 mm
17. <i>Ex libris Resinger Jenő</i> (figura monogramból)	X3	45 x 130 mm
18. <i>Csórián Ferencz könyve</i> (paraszt ház előtt)	P1	66 x 60 mm
Sz. n.: <i>Kucses Évike</i> (játszó kislány)	P1	66 x 60 mm

1934

19. <i>dr. Lustig István – Szeged – könyve</i> (város a Tisza-parton)	C3	100 x 150 mm
20. <i>Ex libris dr. Lustig István</i> (kakasharc és §)	C3	55 x 100 mm
21. <i>Ex libris dr. Lustig István</i> (repülő könyvön ülő férfi)	X3	90 x 76 mm
22. <i>Ex libris Mező Ármin</i> (fűrészelők)	X3	75 x 95 mm
23. <i>Ex libris Singer László</i> (férfi csónakban)	X3	65 x 70 mm
24. <i>Vadász Endre</i> (festő a tónál)	X3	65 x 70 mm
24/a. <i>Ex libris Vadász Endre</i> (ugyanez)		
25. <i>Ex libris Weisz Imre</i> (keleti táj szántó paraszttal) 2. levonata 78 x 118 mm-es	X3	72 x 108 mm
26. <i>V. E.</i> (fánál olvasó férfi)	X2	25 x 23 mm
27. <i>Nagy József könyve</i> (debreceni Nagytemplom)	C2	150 x 180 mm
28. <i>Nagy József könyve</i> (kilenclyukú híd, felirat: „Be szép vagy, be szép vagy édes Hortobágyom, nincs teneked párod hetedhét országon”)	C2	130 x 180 mm
29. <i>Nagy József könyve</i> (alföldi táj, felirat: „Aranykalással ékes rónaság, melynek fölötté lenge délbáb enyelegve űz tündéri játékokat”)	C2	137 x 180 mm
30. <i>Ex libris Déry Ernőné</i> (fészekre grafikákat hordó madár)	C2	124 x 108 mm
31. <i>Ex libris Bencze László</i> (űrben sétáló férfi)	X3	88 x 72 mm
32. <i>Ex libris dr. Ludwig Bencze</i> (a földgömb fogorvosa)	X3	65 x 75 mm
33. <i>Boros Pál könyve</i> (paraszt a borospincében)	X3	75 x 71 mm
34. <i>Ex libris Bleyer Andor</i> (autó és gólya)	X3	75 x 110 mm
35. <i>Ex libris Harsányi Erzsébet</i> (férfiak szőlőfűrttel)	X3	73 x 87 mm
36. <i>Ex libris dr. Jakab Endre</i> (gólya hátán csecsemő)	X3	70 x 67 mm
37. <i>Ex libris dr. Körösi János</i> (férfi könyvek közt)	X3	68 x 72 mm
38. <i>Mező György és István könyve</i> (fekvő olvasó gyerekek)	X3	60 x 88 mm
39. <i>Schäffer Andor</i> (Dunakanyar turistával)	C3	98 x 85 mm
40. <i>Ex libris Vadász Endre</i> (festő a dunai tájban) ólom metszet	X4	117 x 95 mm
40/a. Ugyanez kolorálva!		
41. <i>Ex libris Weis Imre</i> (sakktábla „harcoló” huszárral)	C3	100 x 150 mm

1935

42. <i>Ex libris Weis Imre</i> (vízimalom molnárral)	C3	97 x 130 mm
43. <i>Ex libris Békés István</i> (könyv után futó olló)	C3	70 x 125 mm
44. <i>Ex libris Békés Bandi</i> (fiú papírsárkánnyal)	C3	80 x 132 mm

Op. 33.

Op. 16.

Op. 32.

„A NAGY JÓZSEF KÖNYVE”

Op. 29.

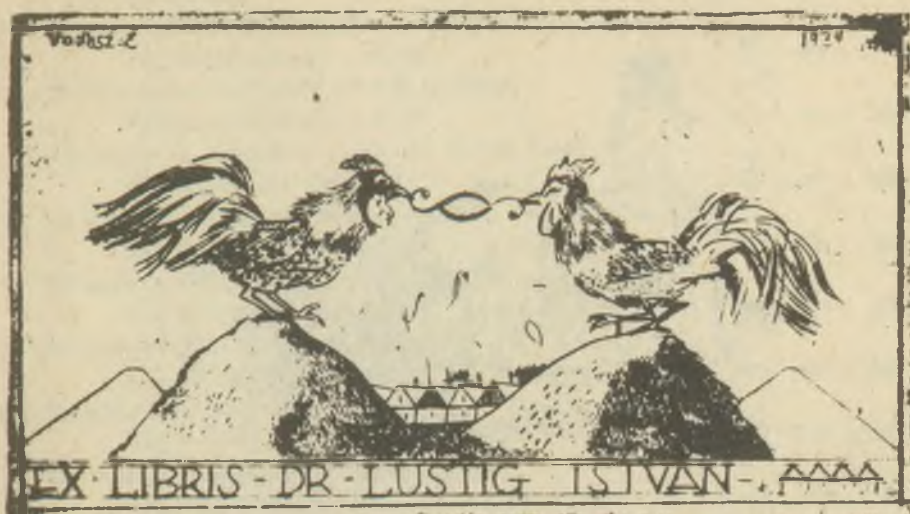
45. <i>Itala könyve</i> (emlékkönyvön balerina)	C3	102 x 88 mm
46. <i>Rituka könyve</i> (leány a korcsolyapályán)	C3	80 x 113 mm
47. <i>Ex libris Benkő Ferenc</i> (falú a hegyen)	C3	110 x 130 mm
48. <i>Ex libris Freimann Miksa</i> (műterem)	C3	130 x 110 mm
49. <i>Ex libris Freimann Miksa</i> (képek labirintusa)	C3	105 x 95 mm
50. <i>Ex libris Freimann Miksa</i> (kiállítás)	C3	85 x 105 mm
51. <i>Ex libris Freimann Miksa</i> (grafikákat rendező művész)	C3	112 x 96 mm
52. <i>Palotás Mihály könyve</i> (parasztpár, a férfi vállán muska)	X2	81 x 98 mm
53. <i>Ex libris dr. Vág Sándor</i> (oázis)	X2	88 x 88 mm
54. <i>Vadászék könyve</i> (vadász),	X2	85 x 100 mm
55. <i>Ex libris Fazekas Lajos</i> (gyík, héber felirat)	X2	50 x 96 mm
56. <i>Ex libris Fáy Árpád</i> (monogram, zenélő férfi)	X2	78 x 62 mm
57. <i>Ex libris Fáy Árpád</i> (férfi zongoránál)	X2	85 x 61 mm
58. <i>Ex libris Némegy Gyula</i> (jelenetek egy apa életéből)	C3	115 x 75 mm
59. <i>Ex libris Némegy Gyula</i> (azonos az 58. sz.-val)		
60. <i>Ex libris Reisinger Jenő</i> (rév, falurészlet)	C3	115 x 142 mm
61. <i>Reisinger Jenő könyve</i> (férfi kiállításon)	C3	88 x 92 mm
62. <i>Ex libris Bajor Ágost</i> (grafikus munka közben)	C3	106 x 66 mm
63. <i>Ex libris Frankel József</i> (sakkjátékosok)	C3	72 x 78 mm
64. <i>Ez a könyv Berkovitské</i> (olasz kikötő)	C3	122 x 85 mm
65. <i>Végre itt vagyok. . . május 16. . . Bencze Gabriella</i> (kislány teknősháton)	C3	60 x 55 mm
66. <i>Ex libris Réthy István</i> (bélyeg, ex libris és §-ok tánca)	C3	90 x 120 mm
67. <i>Dr. L. J.</i> (halász hálójában §)	X2	36 x 33 mm
68. <i>V. E. szignett</i> (rajzoló)	X2	41 x 38 mm
69. <i>D. E. szignett</i> (asszony vízparton)	X2	34 x 30 mm
70. <i>A Debreceni Izraelita Polgári Leányiskola Segítő Egyesülete</i> (madár, könyv, szlv)	X2	60 x 80 mm
71. <i>Ex musicus Debreceni Izraelita Polgári Leányiskola</i> (fészek éneklő madarakkal)	X2	75 x 75 mm
72. <i>Cseszkó</i> (korsók)	X2	20 x 20 mm
73. <i>Cseszkó – Hm. Vásárhely</i> (miskakancsó és asszony alakú edény)	X2	40 x 30 mm
74. <i>W. I. szignett</i> (monogram hangjegyekkel, sakkfigurával)	X2	30 x 28 mm
75. <i>Dr. NGY.</i> (monogram a napraforgó virágjában)	X2	33 x 30 mm
76. <i>Kántor S., Karcag</i> (miskakancsó és kanta)	X2	40 x 30 mm
77. <i>Ex libris Ctibor Stastny</i> (grafikus munka közben)	C3	102 x 74 mm
78. <i>Dr. Lustig István – Széchenyi tér 17</i> (Szegedi panoráma költözőkődő műgyűjtővel)	C3	70 x 120 mm
79. <i>Debreceni Izraelita. Polgári Leányiskola. Ifjúsági Könyvtár</i> (olvasó leányok)	P1	80 x 68 mm
Sz. n.: <i>A debreceni Izraelita Polgári Leányiskola Tanári</i> <i>Könyvtára</i> (hétkarú gyertyatartó és könyv)	X2	80 x 68 mm
80. <i>Mezey Ferenc könyve</i> (erdélyi táj fahíddal)	C3	87 x 84 mm
81. <i>Ex libris dr. Arady Kálmán</i> (kolostor, koronás sas címerkép)	C3	87 x 84 mm

Op. 169.

Op. 6.

Op. 20.

Op. 64.

Op. 27.

Op. 66.

82. <i>Ex libris Reisinger Jenő</i> (cserkész) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	75 x 102 mm
83. <i>Ex libris Schäffer Andor</i> (turista) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	91 x 77 mm
84. <i>Ex libris Weisz Imre</i> (távírópóznák kottával) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	60 x 83 mm
85. <i>Ex libris dr. Lustig István</i> (§-ok sora flótázó §-sal) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	65 x 90 mm
86. <i>Ex libris Mezey Ferenc</i> (tájkép favágóval) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	76 x 82 mm
87. <i>Ex libris dr. Arady Kálmán</i> (griff-címerállat szerzetessel) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	84 x 82 mm
88. <i>Ex libris Benkő Ferenc</i> (patika belső) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	88 x 88 mm
89. <i>Ex libris Déry Ernőné</i> (nő erdőben) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	116 x 86 mm
90. <i>Ex libris dr. Némegy Gyula</i> (falusi temető) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	90 x 90 mm
91. <i>Ex libris dr. Berei Sóó Rezső</i> (botanikus virágerdőben) TÍZ RÉZKARC EX LIBRIS	C3	75 x 98 mm
92. <i>BUÉK – 1936 – dr. Lustig István és felesége</i> (kéményseprő)	C3	110 x 75 mm
93. <i>Ex libris dr. Lustig István</i> (vonuló madarak, héber szövegsor)	C3	75 x 108 mm
94. <i>Dr. Markovits Lajos könyve</i> (Pegazus)	X2	78 x 102 mm
95. <i>BUÉK – 1936 – Lehotai Pál könyvnyomdája</i> (könyvön évszám és kétfejű sas)	X2	90 x 48 mm
96. <i>1936 – BUÉK – Vadász Endre</i> (műterem a táncoló művész- szel és feleségével)	C3	82 x 82 mm
97. <i>Ex libris Alfred Kaufmann</i> (vízpart, szírtén álló férfival)	C3	85 x 125 mm
98. <i>Aus Juliskas Märchen büchern</i> (leányka őzzel)	C3	85 x 106 mm
99. <i>Ex libris Vajda Béláné</i> (fa mellett olvasó japán ruhás nő)	C3	94 x 78 mm
100. <i>Prof. R. de Sóó Ab. 1. XI. 1935. Debrecen Simonffy u. 7.</i> (költözik a gyűjtő)	X2	96 x 120 mm
101. <i>Dombtetőn Egy levonat: Ex libris Politzer Imre</i> (kapáló paraszt)	X2	73 x 80 mm
102. <i>Ex libris dr. Balázs László</i> (akt kvarclámpával)	X2	80 x 60 mm

(Folytatás a következő számban)

Összeáll. Sz. Kürti Katalin

BEMUTATKOZIK MAKOVECZ BENJAMIN

(Az 1986. évi 1. szám „Fiatalok a kisgrafika vonzásában” cikkéhez kapcsolódva)

1957. márciusában, Budapesten születtem.

Szüleim: Makovecz Imre építész és Szabó Mariann textiltervező. 1975-ben a József Attila Gimnáziumban érettségiztem, 1979 és 1985 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola sokszorosító grafika szakának hallgatója voltam.

1977-ben nősültem, két gyermekem van.

Rajz- és geometriatanításból, és alkalmi megbízatásokból élek.

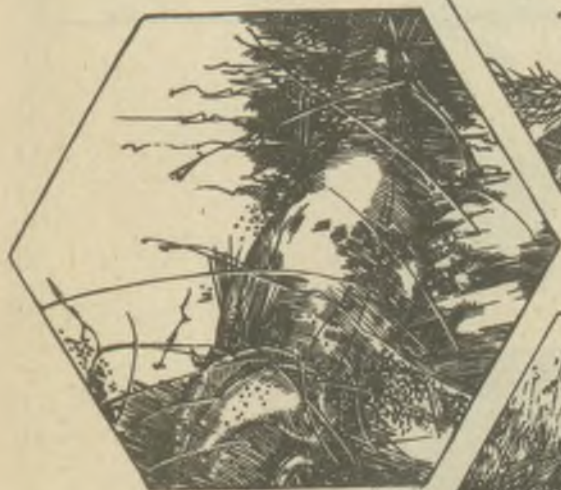
Makovecz Benjamin

Bp. Krisztina krt. 27. mfsz. 9. 1122

Bp. Holló u. 11. I. em. 5. — 1075

Makovecz Benjamin metszete X2

Makovecz Benjamin metszetei X2

Makovecz Benjamin metszetei X2

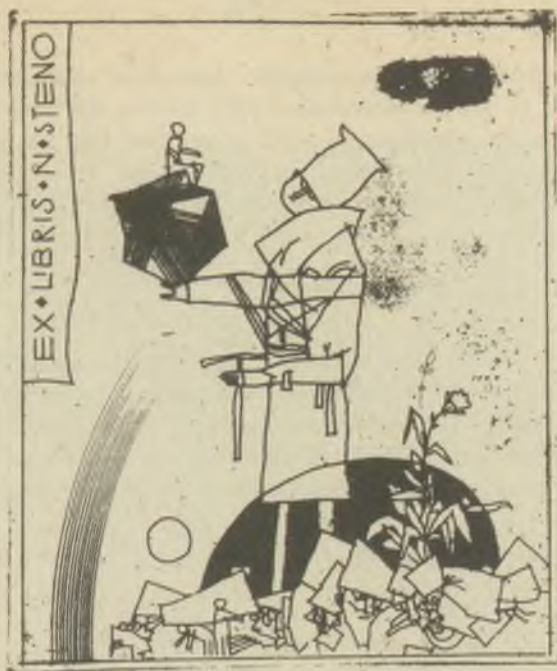
Makovecz Benjamin metszetei X2

A NÉPSZABADSÁG A NEMZETKÖZI EX LIBRIS KIÁLLÍTÁSRÓL

Az Országos Széchényi Könyvtárban rendezett nemzetközi ex libris kiállításról *Ellopott ex librisek* címmel számolt be a Népszabadság 1986. júl.1-ji számában Varsányi Gyula. (A cím arra utal, hogy a bemutatott lapok közül két külföldi művész kisgrafikája eltűnt.) A cikk a kiállítás ismertetése mellett szól a KBK tevékenységéről és a Kisgrafikáról is. A folyóiratunkban Baranyi Ferenc költővel megjelent interjú kapcsán Varsányi Gyula is elmondja véleményét napjaink ex libriséről: „Azt már én teszem hozzá, hogy e téren mind kevesebb az eredetiség, s mind több az eredetieskedés, mind gyakrabban akarnak kis formátumhoz nem illő témát a papírra zsúfolni, másfelől bővül a jellegtelen, a könyvtulajdonos személyes jelképének sem számító, éppen hogy személytelen vagy csak utánérzést tükröző rajzolatok sora is.” Minde mellett megjegyzi, mindez kevésbé érezhető a kiállításon: „Nemcsak egyes nemzetek, hanem minden alkotó képes felvillantani valamilyen egyéni szint, látásmódot.” A cikket Stettner Béla és Nyikolaj Ivanovics Sztratilát (Kijev) ex librisei illusztrálják.

Árkossy István rézkarca C3

Árkossy István rézkarcai C3

EX LIBRIS LAKATOS LÁSZLÓ

HÍREK

1986 nyarán, a műcsarnokban megrendezett nagyszabású plakátkiállítás lapjai között örömmel fedeztük fel Körünk elnökének, FERY ANTAL grafikusművésznek az 1938. évi könyvnapra készült, lendületes alkotását. Ezen kívül még két plakáton szerepel a neve: a Konecsni Györggyel közösen alkotott „Hortobágy” (1931) és „Wengry” (1935) című lapokon. Mindkettő máig is a magyar idegenforgalom legszebb plakátjai közé tartozik!

* * *

A budapesti Duna Galériában július 31-én „Barangolások. . .” címmel nyílt meg TAVASZ NOÉMI grafikusművész kiállítása. A kisgrafika világában is ismert művész ez alkalommal nagyméretű grafikákat, pasztellképeket és olajfestményeket állított ki. Valamennyi alkotását utazási élmények inspirálták. A kiállításra a tv híradója is felhívta a figyelmet. Innen tudjuk, hogy ez volt a művész százötvenedik kiállítása.

* * *

A KBK Vezetősége az éves tagdíjat 1987-től
kezdve az alábbiak szerint állapította meg:

Belföldi tagok számára: 250,— Ft

Külföldi tagok számára: 300,— Ft.

A mostani számhoz tagjaink részére befizetési lapot mellékelünk.
Kérjük annak felhasználásával a tagdíj mielőbbi befizetését, mely egyben a
KISGRAFIKA évi három számának előfizetési díja is.

Új tagok:

DR. DRAHOS ISTVÁN
MAKOVECZ BENJAMIN
NAGY ANDRÁS
RITZ TIBOR
TELLINGER ISTVÁN

2000 SZENTENDRE
1122 BUDAPEST
1014 BUDAPEST
R 4300 Tg. MURES
3519 MISKOLC

Sas u. 8. sz.
Krisztina krt. 27. sz.
Balta köz
Aleca Carpati 53/38.
Fenyő u. 48. sz.

König Róbert metszete X3

KÖNYVESPOLC

Internationale Ex libris Ausstellung: KÜNSTLER UND KUNST IM EX LIBRIS, Kreis- und Autobibliothek, Kronach, 1986.

(Nemzetközi Ex libris kiállítás: — Művészek és művészet az ex librisen.) Kiállítási katalógus, 118. lap.

Az NSZK-ban levő Kronach város neve jól ismert a magyar művészetbarátok előtt. Itt született 1472-ben idősebb Lucas Cranach, a reformáció német festőművésze, Luther barátja, akinek alkotásaiból tekintélyes gyűjteményt őriz Szépművészeti Múzeumunk. 1983-ban még közelebb került a város a kisgrafika gyűjtőihez, amikor Cranach halálának 430. évfordulójára nemzetközi ex libris-pályázatot írtak ki emlékének kisgrafikákon történő megörökítésére. A nagy érdeklődést keltett pályázaton több magyar művész is résztvett. 1986 nyarán ismét a kisgrafikai érdeklődés középpontjába került Kronach, ez alkalommal a Körzeti Könyvtárban rendezett nemzetközi ex libris kiállításról érkezett hírek nyomán.

Fery Antal metszete X2

A MŰVÉSZEK ÉS MŰVÉSZET AZ EX LIBRISEN című kiállításon 20 ország 307 művészenek 1176 olyan ex librisét állították ki, melyek egy-egy művésztől emlékeztek meg. A kiállítási anyag súlypontját a Lucas Cranach tiszteletére készült lapok képezték, de az európai országokból beérkezett kisgrafikákon sok más művész neve is szerepelt. A HERBERT SCHWARZ által nagy műgonddal összeállított katalógus első részében örömmel olvastuk több olyan magyar művész nevét és életpályájának leírását, akinek emlékére magyar vagy külföldi művészek ex librist készítettek. Ezek a művészek: Csucs Ferenc, Drahos István, Egry József, Kopasz Márta, Koszta József, Medgyessy Ferenc, Munkácsy Mihály, Stettner Béla, Gy. Szabó Béla, Varga Nándor Lajos, Vén Zoltán. A fenti névsorban szereplő három élő művész esetében természetesen nem megemlékezésről, hanem baráti gesztusból készült, névre szóló lapokról van szó. Ezt a tényt maga a katalógus is hangsúlyozza, amikor a művészek neve után az ex librist készítő művész-kolléga nevét is feltüntetik.

A kiállítás természetesen nemcsak a művészek, hanem a műalkotások grafikai megjelenítését is bemutatta. Így számos lapon szerepeltek híres szobrok, festmények, a Milói Vénusztól Henry Moore szobraiig, a pravoszláv ikonoktól a metafizikus piktúráig.

A katalógus második része a kiállított 1176 kisgrafika felsorolását tartalmazza az azokat készítő művészek betűrendjében. Az ebben a részben szereplő magyar művészek névsora szintén tekintélyes: Csiby Mihály, Dániel Viktor, Drahos István, Farkas József, Fery Antal, Józsa János, G. Szabó Kálmán, Kertes-Kolmann Jenő, Király László, László Anna, Menyhárt József, Müller Árpád, Nagy Árpád, Nagy Árpád Dániel, Nagy László Lázár, Sterbencz Károly, Stettner Béla, Tóth István Tibor, Tóth Rózsa, Várkonyi Károly, Vén Zoltán, Vertel József.

Az ízléses kivitelű katalógus kinyomtatását a Kronach városban és környékén működő cégek anyagi támogatása tette lehetővé. Jó szolgálatot tett a kiállítás a képzőművészeti ismeretterjesztés ügyének: tovább népszerűsítette a kisgrafikát, egyben közelebb vitte a látogatókhoz a lapokon bemutatott művészeket és alkotásokat.

Dr. Soós Imre

**Kisgrafika
Barátok
Köre**

MENYHÁRT JÓZSEF (1901–1976) EX LIBRISEI ÉS ALKALMI GRAFIKÁI.
(A Hajduhadházi „Földi János” Nagyközségi Könyvtár kisgrafikai füzetek 4. sz.)
Hajduhadház, 1986. 42. lap.

A magyar kisgrafika irodalma újabb, jelentős forrásmunkával gyarapodott: Hajduhadházon kiadták Menyhárt József grafikusművész alkotásjegyzékét. A hír annál örövendetesebb, mert ez a kiadvány immár negyedik ilyen füzet az intézménynek.

A 32 szövegoldalt és 14 képet tartalmazó publikáció bevezetőjét dr. Lenkey István írta. Ugyancsak ő állította össze a művész 486 művet kitevő alkotásjegyzékét is, az elhunyt Nagy Dezső jegyzetei és gyűjteménye felhasználásával. A jegyzék összeállításához Pittmanné Mikó Ildikó és dr. Semsey Andor nyújtott segítséget. Semsey doktor a könyvecske megjelenését már nem élhette meg, de a szerkesztő kegyeletteljes figyelmességéből a címlap belső oldalán az ő neve fémjelzi a kiadványt: IN MEMORIAM DR. ANDOR SEMSEY

Dr. Lenkey nem elégedett meg Menyhárt József életpályájának ismertetésével, hanem belehelyezte őt abba a „láncolatba”, melyet a debreceni grafika története jelent az első grafikustól, a 16. század második felében tevékenykedett Hoffhalter Rafeltől napjainkig. Az alkotásjegyzékben az ex librisek — számszerint 301 alkotás — a tulajdonosok nevének betűrendjében szerepel. Az alkalmi grafikákat rendeltetésük szerinti csoportosításban találjuk: eljegyzési, házassági, születési értesítések, az in memoriam lapok, a karácsonyi, újévi üdvözlések stb. Ennek a téma szerinti csoportosításnak az a hátránya, hogy nem érzékelteti a folyamatosságot, a művek egymásutániságát, amiből a művész formavilágának alakulása nyomonkövethető. Azért ennek a rendszernek is van előnye: mutatja, mennyire benne élt korában Menyhárt s alkotásai így Debrecen kultúrtörténetébe is bepillantást engednek.

A kisgrafika művelésében szerzett érdemekért eddig még senkinek sem emeltek szobrot, az ilyen életmű-katalógus tehát felér egy szoborral. Ez a kiadvány ugyanis az eltávozott mestert életközelségbe hozza, megőrzi a művész alkotásait, gazdag kincsesládaként kínálva az ismereteket a jövő gyűjtőinek, kutatóinak. Ebből a megfontolásból is örömmel üdvözljük dr. Lenkey István újabb, kitűnő munkáját, mely ízléses kiállításban, a Hajdu-Bihar Megyei Könyvtár sokszorosító műhelyében 300 példányban készült.

Dr. Soós Imre

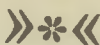
A KAUKÁZUSI KÖZTÁRSASÁGOK KÖNYVJEGYEI. Kiállítási katalógus.
(Kiadta a Csehszlovák–Szovjet Baráti Társaság, Pozsony, 1986.) 64 lap.

A CSSZBT pozsonyi székházában 1986 nyarán kiállítást rendeztek a Kaukázus környezetében fekvő három szovjet köztársaság: Azerbajdzsán, Grúzia és Örményország könyvjegyeiből. A kiállításról úgy szereztünk tudomást, hogy annak katalógusát régi, kedves barátunk, Karel Izakovics részünkre megküldötte. A katalógusból megtudtuk, hogy a kiállításon 18 azerbajdzsáni művész 225 alkotása szerepelt. Grúziát 32 művésztől 181 kisgrafika képviselte. Az örmény köztársaságból 5 alkotó 50 könyvjegyét állították ki.

A kiállításon résztvevő művészeknek csaknem fele, számszerűen 26-an, egy, legfeljebb két alkotással szerepelt. Ezzel szemben néhány grafikus 20–30, az Azerbajdzsánt képviselő Ivanov és Salyginova pedig 50 darabos válogatással vett részt a kiállításon, nyilván munkásságuk terjedelme és művészi színvonala arányában. A szép kiállítású katalógusban közölt mintegy félszáz kisméretű illusztráció arról tanúskodik, hogy a három köztársaság művészei sokat merítenek a néphagyományból, szívesen szerepeltetik a lapokon műemlékeiket, a történelem alakjait anélkül, hogy ezeken stílusbeli kalandokra, merész formaújításokra vállalkoznának.

A pozsonyi kiállítás bizonyára jó szolgálatot tett a népek közötti barátság elmélyítése, egymás kultúrájának megismerése érdekében. Létrehozásában oroszánrészt vállalt G. J. KIZEL (Baku) és K. IZAKOVICS (Pozsony).

Dr. Soós Imre

Giuseppe Mirabella metszete X2

LAPSZEMLE

THE BOOKPLATE JOURNAL – 1986. március

Az angol exlibris-újság fenti példánya az első fecske a Szigetország kisgrafikai életéből. Ez is meglehetősen nagy kerülőúton jutott el hozzánk: a Japánban működő Angol Kulturközpont küldte – baráti üdvözetével.

A 48 oldalas folyóirat az angol Exlibris Társaság (The Bookplate Society) hivatalos lapja. A Társaság 1972-ben alakult, de jogelődjének tekinti a világ első exlibris-egyesületét, mely Londonban 1891-től 1908-ig működött. A Társaság évente négyszer Londonban tartja összejövetelét. Számos kiállítást rendezett. Működésének addigi legkiemelkedőbb eseménye az 1982-ben, Oxfordban megrendezett 19. nemzetközi exlibris-kongresszus volt.

A mostani számban egy régi és egy modern angol exlibris-művész méltatása után terjedelmes cikket olvashatunk a Japánban folyó exlibris-gyűjtésről. Ebből megtudjuk, hogy az ex libris szó japán megfelelőjét először 1913 júliusában írta le egy japán újság. Két év múlva megalakult az első exlibris-egyesület is. Rövid működése alatt 12 ex librist készítettett tagjainak. 1920-ban újabb egyesület alakult s ez volt a jogelődje a ma már kétezer taggal működő Nippon Exlibris Társaságnak. – Egy másik cikk a Japánban kifejlesztett „katazome” sokszorosító technika rejtélyeibe vezeti be az olvasókat.

EXLIBRIS WERELD – 1986/2. szám

JAN RHEBERGEN a tematikus ex librisek gyűjtésének jelentőségére hívja fel a figyelmet, megemlítve 22 gyűjtésre érdemes témát. Az elmondottak szemléltetésére a lapban több olyan kisgrafikát közöl, melynek témája a tanítás, tanulás. Ezek között magyar vonatkozású is akad: A „Bátkai Ilona könyve” c. lap, alkotója: Nagy S. J. – Egy másik cikkben G. MATUSZAK a lengyel H. PLÓCIENNIK kisgrafikai munkásságáról ír. A művész 1933-ban született és 1966-ban kezdett ex librisrel foglalkozni. Mintegy 300 kisgrafika került ki műterméből. 1975-ben ezt a tevékenységét abbahagyta, azóta csak festéssel és szabad grafikával foglalkozik.

EXLIBRISCIRKULÄRET – 1986. évi 2. szám

A svédek exlibris-újságja szerényen a „Körlevél” címet viseli, pedig mostani, 20 oldalas száma már minden olyan tulajdonsággal rendelkezik, mellyel idősebb laptársai büszkélkednek. Több rövid tanulmány, sok kép van benne régi és új ex librisekről. Ezek közül kiemelkedik a Charles Lindberg részére készült könyvjegy. Az 1927-ben végrehajtott sikeres óceánrepülés hőse részére még abban az évben R. Prévoust készített ex librist. Bőséges lapszemléjünkben lapunk 85/2. számát is részletesen ismertetik. 1986. évi csere-listájukat itt közlik, benne 23 gyűjtő adatai szerepelnek.

Banga Ferenc metszete X3

A 16 oldalas szám svéd nyelven íródott és nincs másnyelvű tartalmi kivonata sem, így az utrechti kongresszusról szóló beszámolójukból a magyar olvasó nem sokat érthet. A kongresszuson szereplő grafikák említésekor örömmel fedeztük fel a 207. oldalon Vén Zoltán és Müller Árpád nevét. A lapot 14 illusztráció teszi élvezetesebbé. Ezekről igen helyesen azt is közli a szerkesztő, hogy a lapok mekkora kicsinyítéssel kerültek a folyóiratba.

GRAPHIA – 97. szám

L.Vd BRIELE kongresszusi beszámolójában az utrechti előadások, kiállítások, mappák részletes ismertetését olvashatjuk. Ez utóbbiak helyett egyetlen olyan nemzetközi mappa kiadását látná szívesebben, melybe minden ország egy-egy kimagasló színvonalú lapot küld. Így talán kisebb, de értékesebb lenne a résztvevőknek adott csomag. – A. VERMEYLEN cikke a fametszetek nyomtatásához ad hasznos tanácsokat. – J. YPERMAN a tematikus ex librisekről tervezett sorozatában a könyvről, mint az ex librisek leggyakoribb témájáról ír. Illusztrációként a belga Ceuterick cég pályázatára beérkezett lapokat használja fel, de korábbi alkotásokat is elemez. A magyar művészek közül Gács Mihály, Drahos István, Menyhárt József, László Anna és Sterbencz Károly 1-1 lapját reprodukálja és méltatja a szerző.

L'EX LIBRIS FRANCAIS – 48. évf. 159. szám

Az 1441-ben alapított Bordeaux-i egyetem két címeres exlibriséről olvashatunk G. DEVAUX cikkében. Lapszemléjükben tizenkét ország exlibris-újságát ismertetik, köztük bő helyet kap lapunk 85/3 száma is. Még a cikkeknel is érdekesebb lehet számunkra az a tartalomjegyzék, melyet a lap mellékleteként az 1979. és 1985. között megjelent 131–157. számokról állítottak össze. Vajon hét év alatt hányszor esik szó magyar ex librisről a franciák tekintélyes folyóiratában? A tartalomjegyzék három fejezetből áll: Szerzők, Témák, Illusztrációk. Az első két részben hazánkból egyedül dr. Semsey Andor szerepel, aki a 154. számban a címeres magyar ex librisekről közölt tanulmányt. Az illusztrációk között Fery Antal és Vertel József nevét találjuk, a Szigeti István, illetve Paul Pfister részére készített lappal. Kár, hogy a tartalomjegyzék Fery Antalt az A-betűnél szerepelteti, mintha családi neve Antal volna. (Még szerencse, hogy a művészt Európában mindkét néven ismerik!)

L'EX LIBRIS FRANCAIS – 48. évf. 160. szám

Az utrechti kongresszus lefolyását ismerteti G. MEYER-NOIREL a lap „vezércikkében”. Elmondja, milyen gondot fordított a rendezőség az érkező résztvevők névszerinti regisztrálására, a találkozó eseményein, a kirándulásokon való részvétel jogának biztosítására. Ismerteti az elhangzott előadásokat, dicsőítőleg említve, hogy közülük kettő a hallgatóság rendelkezésére állt három nyelvű fordításban is. Ezzel szemben más alkal-

Banga Ferenc metszete X3

makkor bizony nagyon hiányoztak a tolmácsok. Említi, hogy a következő kongresszust a franciák 1989-ben szerették volna megrendezni – tekintettel az ottani egyesület 50 éves jubileumára. Javaslataikat elvetették. (Más lapokból megtudjuk, hogy a franciák terve megzavarta volna a kongresszusok kétéves ritmusát, ezért nem nyerte meg a többség tetszését.) Így a következő kongresszus rendezési jogát 1988-ra Dánia kapta. – Az 1914-ben született ROBERT WALTER festőművész professzor 34 tételes alkotásjegyzéke után gazdag lapszemle következik, ebben lapunk 86/1. száma is szerepel. – A lap számunkra legbecsesebb írását az „In memoriam” rovatban találjuk: MEYER-NOIREL asszony SEMSEY ANDOR elhunytáról értesíti a francia olvasókat. Elmondja, hogy elhunyt barátunkat a KBK „lelkének” tartotta, akinek kitűnő francia nyelvtudása szóban és írásban a barátság kapcsolatait építette ki az országok között, nagylelkűen és szeretetreméltóan szétosztva gazdag tudását az érdeklődők között. Mivel ő is résztvett az 1970. évi „nagyszerű” budapesti kongresszus szervezésében, a cikkíró véleménye szerint megérdemelte volna, hogy Utrechtben a FISAE legalább egy percre felidézze emlékét.

L'EX LIBRIS FRANCAIS – 48. évf. 160/A szám

Ez a különszám cikkeket nem tartalmaz, hanem katalógusul szolgál az 1986. októberében Nancy városban megrendezett exlibris-kiállításhoz. „A zene” címmel meghirdetett pályázat feltételeit a 85/2. számában lapunk is közölte. Talán ennek is tulajdonítható, hogy hazánkat népes gárda, számszerint 26 alkotó képviselte a kiállításon. A katalógusban szereplő művészek nagy többsége a szocialista országokból küldte be alkotását, így amíg a csehek 50 fővel, a lengyelek 29, a románok 30 pályázóval szerepelnek, a házigazda franciák 39 alkotójuk lapjait állították csak ki. A katalógus a díjazottak névsorát is közli. Az első díjat Pauwels (Belgium) nyerte, a további helyeken két csehszlovák művész szerepel. A zsűri a kiemelkedő lapok alkotói között nyolc „mention” kitüntetést is kiosztott. Ezek egyikét – egyetlen díjazott magyar művészként – KÖNIG RÓBERT grafikusművész, Körünk művészeti vezetője kapta.

MITTEILUNGEN DER D.E.G. – 1986. évi 2. szám

Csengőszó, kerepelés és a céhek középkori viseletébe öltözött csoport fogadta az NSZK gyűjtőit májusban Nümbrecht városában megtartott éves találkozásukon. Ekkor bonyolította le Kreyenberg diszelnök a vezetőség újraválasztását is. A leköszönő Paul G. Becker elnök helyére dr. Norbert Nechwatalt választották meg. A találkozón szó esett arról, hogy az 1990-ben lesz a D.E.G. 100 éves jubileuma, így ekkor ők szeretnék megrendezni a 23. kongresszust. Ennek helyszíne Mönchengladbach lesz s a találkozó 3 napját főként a csere tenné ki, nem terveznek sem pályázatot, sem kirándulást! – BRUNO MÜLLER cikkéből megtudjuk, hogy HERBERT OTT elérkezett az ezredik ex libriséhez. A Mario de Filippis részére készített fametszete a franciaországi Issoire műemléktemplomának híres oszlopfőjét ábrázolja, melyen az Utolsó vacsora látható. A nürnbergi Dürer-házban bemutatták a „Dürer az exlibrisen” c. kiállításra beérkezett pályamunkákat. Az első díjat Jiri Brazda csehszlovák művész nyerte el, a második helyezett Vén Zoltán volt. (Örömmel gratulálunk!) A harmadik helyezett szintén csehszlovák alkotó. „In memo-

König Róbert metszete X3

riam” rovatukban Semsey Andorról kegyeletes szavakkal emlékeznek meg, említve, milyen nagy tekintélynek örvendett ő a kisgrafika világában. Mindezt nagy tudásával, szakírányú munkásságával és segítőkész emberségével érdemelte ki. — Ehhez a számhoz mellékelte a szerkesztőség a D.E.G. 1986. augusztusi állapot szerinti tagnévsorát és cserelistáját. Kíváncsiak voltunk, hogy ez utóbbiban hány magyar művész szerepel? Ime a tényállás: Müller Árpád lapjait cseréli nyolc, Vén Zoltánét hat nyugatnémet gyűjtő, Diskay Lenke, Drahos István, Gács Mihály, Nagy Á. Dániel, Nagy L. Lázár, Várkonyi Károly 1-1 lapját egy-egy gyűjtő.

MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. – 1986. évi 2. szám

HANS RANZONI professzort, a neves osztrák grafikust köszönti a lap 90. születésnapja alkalmából. Az évfordulóra még ez évben könyvet adnak ki, a művész életpályájának ismertetése mellett ex libriseinek, bélyegterveinek bemutatásával. — OTTMAR PREM-STALLER eleven kongresszusi beszámolója több érdekes megállapítást tartalmaz. Az előadások és kirándulások színvonalának elismerése után a FISAE közgyűléséről fejti ki véleményét. A napirendet csak az ülése előtt közölték és nem korábban, hogy arra már otthon fel lehessen készülni. A fordítások pontatlanok voltak. A javaslatokról önkényesen és nem egyetértés alapján döntöttek. Néhány javaslatot (mint pl. a delegációk létszámának két főre való csökkentése, egy új olasz exlibris-egyesület felvétele) döntésre a következő kongresszusra tették át. A cserével meg volt elégedve, bár utolsó cseréit már a szálloda felvonójára várakozva bonyolította le. A cserékre jellemző, hogy a mélynyomatok iránt megnőtt az érdeklődés. A mappákkal kapcsolatban megemlíti, hogy a sok, vegyes értékű kiadvány helyett egy, a résztvevő országok közreműködésével szerkesztett, magasszínvonalú mappa becsebbebb lett volna. Jó színvonalúnak tartja az osztrák, a nyugatnémet és a Graphia-mappát, valamint a házigazdák ajándékkötetét. — Osztrák barátaink felénk irányuló figyelmét mutatja, hogy lapszemléjünkben a KIS-GRAFIKA 1986/1. számát cikkről-cikkre ismertetik. A személyi hírekben az elhunytak között olvashatjuk Semsey Andor nevét, a szerkesztőség őszinte együttérzésének kifejezésével.

OBVESTILA – 85. szám

A szlovén gyűjtők októberben két napos itáliai utat szerveztek. (Könnyű nekik: Olaszország a „szomszédban” van!) Az utóbbi időben 18 taggal gyarapodott a szlovén egyesület. Címük ebben a számban olvasható.

Árkossy István rézkarca C3

RÉSUMÉ

Dans notre premier article RÓBERT KÖNIG écrit sur ses expériences et réflexions sur le Congrès International d'Exlibris organisé à Utrecht. (P. 2—3.) Dans son article dr. IMRE SOÓS fait connaître l'activité artistique de JÓZSEF VERTEL. Le célèbre artiste, né le 1922, a créé environ 500 timbres-poste hongrois et 200 étrangers. Aussi ses petites graphiques — en nombre de 70 — lui ont assuré une place éminente dans l'art hongrois. (P. 4—9.) Dans la ville de Szentes on a inauguré la plaque commémorative d'ISTVÁN DRAHOS (1895—1968). C'est son Fils, dr. ISTVÁN DRAHOS, qui écrit sur l'événement mentionné et sur la carrière de l'artiste. (P. 10—11.) Le Musée Helikon de Keszthely a organisé une exposition d'ex libris, prêtés par le collectionneur hongrois ISTVÁN TÓTHPÁL. C'est dr REZSŐ SZÍJ qui a inauguré l'exposition mentionnée. Nous publions des morceaux choisis de son allocution. (P. 12—14.) On lit la deuxième suite de l'essai du feu dr ANDOR SEMSEY: „L'art de l'ex libris hongrois aux XVI—XIX siècles.” (P. 15—17.) Après l'introduction de Mme KATALIN KÜRTI nous publions la partie première de la liste des créations d'ENDRE VADÁSZ (1901—1944). (P. 18—27.) Le jeune artiste graphique hongrois BERTALAN MAKOVECZ se présente sur la page 28 et on y voit ses créations. Après des NOUVELLES, dans la rubrique CASIER DE BIBLIOTHÈQUE, c'est dr IMRE SOÓS qui fait connaître trois publications récentes. REVUE DE LA PRESSE étrangère sur les pages de 40 à 46.

SUMMARY

In our first column Robert König writes about the Ex Libris congress in Utrecht. (p. 2-3.) Dr. Imre Soós introduces József Vertel and his small graphics. The artist who was born in 1922 is recognized in all over the world because of the 500 Hungarian and 200 foreign stamps he has planned. His 70 small graphics are also well known here in Hungary. (p. 4-9.)

István Drahos graphic artist's memory and his life is introduced by his son. (p. 10-11.) On pages 12-14 you can read about the exhibition of Tóthpál István's collection at Keszthely in Helikon Museum. It was opened by Dr. Rezső Szij.

On pages 15-17 you find Dr. Andor Semsey's study about Hungarian Ex Libris art in XVI—XIX centuries. On pages 18-27 there is the first part of the list of Endre Vadász's works by Katalin Kürti. We can see Benjamin Makovecz's works on pages 28-31.

After NEWS, in column BOOKSHELF three new graphic editions are introduced by Imre Soós. (p. 31-39.) Foreign press review. (p. 40-46.)

A szerkesztő dr. Arató Antal: címe: Budapest, Mészáros L. u. 5. 1192

A művészeti vezető König Róbert címe: Budapest, Baross u. 21. 1088

Minden levelezés és küldemény dr. Vida Klára titkárhoz küldendő:

Budapest, Frankel Leó utca 12. 1027

ISSN 0209—6161 III/KUL 64/1978 — Megjelent 500 példányban 3,50 (A/5) ív terjedelemben
86422 DATORG NYOMDA — F. v.: Harkai József

X

Makovecz Benjamin metszete X3

A hátsó borítón Makovecz Benjámin metszete X3
